



Reactie Stichting Cassandra op de consultatie Wet seksuele misdrijven

Stichting Cassandra komt op voor de belangen van slachtoffers van seksueel en psychologisch geweld. Graag reageren wij op enkele punten uit het voorontwerp van dit wetsvoorstel.

Maastricht, 15 augustus 2020

www.stichtingcassandra.nl

Stichting Cassandra luidt de noodklok

Volgens het Centraal Bureau van Statistiek maakte slechts 41% van de slachtoffers van gewelds- en zedenmisdrijven in 2017 hier melding van bij de politie. ¹

In de eerste 3 kwartalen van 2019 leidde slechts 37% van de meldingen van verkrachting bij de politie daadwerkelijk tot een aangifte. ²

Volgens het Algemeen Dagblad zouden in oktober 2019 al 945 zedenzaken meer dan een halfjaar in behandeling zijn bij de politie; 90 zelfs langer dan twee jaar. Sinds 2017 is geen enkele keer de maximale straf van 12 jaar cel geëist in een verkrachtingszaak. De hoogste straf was 6 jaar, de laagste 21 dagen. Gemiddeld moest een verkrachter een jaar en 5 maanden de cel in. ³

Meldpunt Kinderporno ontving in 2019 ongeveer 300.000 meldingen van online seksueel misbruik van minderjarigen. Een stijging van 38 procent: het jaar ervoor nam het aantal meldingen toe met 45 procent. ⁴

Wij concluderen dat daders van seksuele misdrijven meestal vrijuit gaan; slachtoffers doen nauwelijks aangifte en als ze dat al doen wordt er vaak geen vervolging ingesteld door het Openbaar Ministerie. Als er wel vervolgd wordt, loopt dit vaak uit op vrijspraak of absurd lage straffen.

Bij de toepassing van het huidige Artikel 242 SR (Verkrachting) laten de Nederlands politie en Openbaar Ministerie zich vooral leiden door de interpretatie dat (dreiging met) fysiek geweld en aantoonbaar verzet daartegen centraal zou moeten staan in de bewijsvoering.

De in Artikel 242 SR (Verkrachting) genoemde 'andere feitelijkheden' worden nagenoeg genegeerd. Psychologische manipulatie en misbruik van de machtsbalans tussen dader en slachtoffer worden onvoldoende meegewogen. Huilen en verstijven worden niet gezien als aanwijzingen hiervoor.

Aangifte doen wordt ontmoedigd, slachtoffers wordt te snel de indruk gegeven dat het toch 'jouw woord tegen dat van de dader' is en dat het doorzetten van een procedure ook traumatiserend werkt. Onderzoek wordt te vaak oppervlakkig uitgevoerd. ⁵

Het gevolg is dat de domme bruid die vertrouwt op fysiek geweld soms gestraft wordt, en de intelligente manipulator in de regel de dans ontspringt.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/06/politie-registreert-meer-zedenmisdrijven>

² <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/5017681/37-procent-van-meldingen-verkrachting-leidt-tot-aangifte>

³ <https://www.ad.nl/binnenland/zelden-rechtszaak-na-verkrachting~a7b27ec1/>

⁴ <https://nos.nl/artikel/2328913-recordaantal-meldingen-kinderporno-groei-neemt-af.html>

⁵ <https://nos.nl/artikel/2322541-verkrachting-vaak-niet-vervolgd-politie-liet-mij-twijfelen-over-aangifte.html>

De minister introduceert in zijn voorstel naast meerdere artikelen, een nieuwe term, namelijk “seksuele interactie”.

Interactie kennen wij niet anders dan in de betekenis van een wisselwerking, een wederzijdse onderlinge beïnvloeding. Het gebruik van deze term suggereert enige gelijkwaardigheid in machtspositie. Hiermee creëert de minister een foute beeldvorming en ontdoet de feitelijke daad, namelijk seksueel misbruik, van zijn lading.

Misbruik is een situatie waar enerzijds een dader en anderzijds een slachtoffer zijn te onderscheiden. Bij ieder vorm van seksueel misbruik is per definitie sprake van misbruik van een scheve machtsbalans; anders zou misbruik helemaal niet mogelijk zijn. Deze scheve machtsbalans kan al tevoren aanwezig zijn, zoals tussen een rijk en een arm persoon, een fysiek sterk en een fysiek zwak persoon, tussen volwassene en kind, tussen hulpbehoevende en hulpverlener.

Daarnaast kan de machtsbalans door de dader moedwillig zijn verstoord. Dit gebeurt niet alleen door middel van fysiek geweld of bedreiging, maar ook door het gebruiken van psychische manipulatie. Bijvoorbeeld door met list en bedrog de suggestie te wekken dat men bepaalde macht en gezag heeft of met opmerkingen die geen expliciete strafbare bedreiging inhouden maar impliciet wel een bedreigende sfeer oproepen.

De vraag hoort dus niet te zijn of er fysiek geweld is gebruikt in een misbruikzaak, en ook niet enkel of er wel of niet toestemming is verleent;

Waar het om gaat in misbruikzaken is of feiten en omstandigheden het slachtoffer onmogelijk hebben gemaakt de wil vrij te bepalen, of de dader hier misbruik van heeft gemaakt of dat de dader zelfs deze situatie doelbewust heeft doen ontstaan.

In een wetswijziging zou het bestaan, het misbruiken en/of doelbewust beïnvloeden van die machtsdynamiek helder moeten worden uitgewerkt en centraal moeten staan.

Wijzelf ervaren de woordkeuze “seksuele interactie” van de minister als een uiting van minachting en miskennis. De woordkeuze verschuift de focus van de dader naar iets dat er tussen hem en zijn slachtoffer gebeurt.

De werkelijkheid van misbruikt te zijn wordt niet meer benoemd; daarvoor in de plaats wordt men deelgenoot van een ‘seksuele interactie’. Deze neutralisering van het misbruik is secundair traumatiserend.

Dat we de term ‘seksuele interactie’ zelfs boven de artikelen over misbruik van kinderen (Artikel 245-247) en onmachtige personen (Artikel 243) moeten lezen, doet ons kokhalzen.

De minister kiest ervoor om niet Artikel 242SR (Verkrachting, nieuw 241SR) aan te scherpen, maar om een nieuw Artikel 239SR (Seksuele interactie tegen de wil) toe te voegen. Dit zou het paradepaardje van de nieuwe zedenwet moeten worden.

Wij legden de tekst van het nieuwe Artikel 239SR voor aan onze internationale contacten. We vroegen waar deze wet volgens hen over ging. Het unanieme antwoord was: dit gaat over verkrachting. Ja, het gaat **gevoelsmatig** over verkrachting, maar zo mag het dus niet wettelijk heten volgens de minister.

In Artikel 239SR wordt ten aanzien van strafbaarstelling van seksuele handelingen alleen benoemd dat de dader weet moet hebben of redelijkerwijs zou moeten vermoeden dat zijn handelingen tegen de wil van het slachtoffer plaats vinden. De opsporing zal zich moeten richten op het bewijs van deze wetenschap of dit redelijkerwijs vermoeden. Nergens worden de methoden die de dader moet hebben gebruikt om zijn slachtoffer überhaupt te kunnen misbruiken benoemd. En als het gaat om andere methoden dan (dreiging met) fysiek geweld, vinden we die ook niet terug in Artikel 241 (Verkrachting). De pakkans en de kans op vervolging zal voor verkrachters hierdoor niet groter worden.

Alleen slachtoffers die de moed hebben zich in een ongelijke situatie lijfelijk te verzetten hebben nu en in de toekomst een kleine kans hun daders voor verkrachting bestraft te zien. Wie zich om nog erger te voorkomen koest houdt of door angst overmand verstijft en tot niet meer dan huilen in staat is mag er op rekenen dat ook in de nieuwe situatie juridisch geen sprake is van verkrachting, maar hooguit van 'seksuele interactie tegen de wil'. Verkrachters zullen als ze al veroordeeld worden weggelaten met een nog lagere straf.

Nu al zijn er in de jurisprudentie aanknopingspunten om het centrale probleem - namelijk de altijd aanwezige scheve machtsbalans bij seksueel misbruik - aan te pakken.

De Hoge Raad stelt met betrekking tot Artikel 284 SR (Misdrijven tegen persoonlijke vrijheid) dat de uitleg van het wetsbegrip 'andere feitelijkheden' meer omvat dan alleen fysiek geweld of dreiging daarmee. Bij feitelijkheden, stelt de Hoge Raad, gaat het om *"handelingen die niet onder geweld of bedreiging vallen. Het kan daarbij gaan om meer subtiele vormen van psychische druk. Wel moeten deze handelingen van zodanige aard zijn dat zij in de gegeven omstandigheden leiden tot een druk waaraan het slachtoffer geen weerstand kan bieden."*⁶

Wij vinden in bovenstaande uitspraak van de Hoge Raad een bevestiging van ons standpunt dat psychische manipulatie (van de machtsdynamiek) ook als 'andere feitelijkheid' kan worden beschouwd. Het Openbaar Ministerie past dit gegeven nu niet toe op het oude artikel 242SR (Verkrachting). Het zou daarom goed zijn om het nieuwe Artikel 241 SR (Verkrachting) op dit punt aan te scherpen.

De minister zou bij de aanscherping van het nieuwe Artikel 241 SR (Verkrachting) ook een voorbeeld kunnen nemen aan de definities van *kindermishandeling* en *huiselijk geweld* beschreven in Artikel 1.1.1. van de Wet Maatschappelijke

⁶ <https://linkeddata.overheid.nl/front/portal/document-viewer?ext-id=ECLI:NL:PHR:2019:1187>

Ondersteuning, waar de termen “gewelddadige interactie van psychische aard” en “geestelijk geweld of bedreiging daarmee” zijn opgenomen.⁷ Artikel 1.1.1. WMO stelt betreffende deze termen:

Kindermishandeling: Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, **psychische** of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van **afhankelijkheid of van onvrijheid** staat, **actief of passief** opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of **psychisch** letsel;”

Huiselijk geweld: lichamelijk, **geestelijk** of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring.

Verder denken wij dat bij wetswijziging verkrachting wettelijk zou moeten worden ingedeeld in categorieën, afhankelijk van verzwarende omstandigheden en de ernst van de fysieke, maar vooral ook de psychologische schade die een slachtoffer is toegebracht. Om het probleem van de ondoeltreffende opsporing en vervolging echt te verbeteren is overigens vooral veel meer menskracht en kwaliteitsverbetering nodig.

De nieuwe strafbaarstellingen van het lastigvallen van personen door middel van obscene gedrag en vuile praatjes (nieuw Artikel 151e) beperken zich tot de openbare ruimte. Dit houdt er geen rekening mee dat dit soort gedrag ook in de privé sfeer voorkomt. Deze vorm van psychologisch (huiselijk) geweld zal ook moeten worden bestreden. Het verbaast ons dat de minister dit soort seksueel geweld binnen de privé sfeer niet op de kaart heeft gezet in het voorstel.

Nederland was 10 jaar geleden mede opsteller van het Verdrag van Istanbul. Het is onbegrijpelijk dat wij pas 5 jaar na ratificatie wetgeving voor stellen die ons hiermee in lijn brengt. Uiteindelijk ziet de Raad van Europa straks - na deze window dressing - nieuwe Nederlandse gordijnen hangen die een falende bescherming van zedenslachtoffers aan het oog onttrekken.

Wij verwijzen naar de reacties van individuele personen in deze consultatie waaruit een gevoel van miskennis van de werkelijkheid spreekt. Wij citeren hier enkele:

“... ik kan niet anders dan cynisch, verbijsterd en bedroefd zijn over dit wetsvoorstel.”⁸ ;

“Het is helemaal een klap in het gezicht van slachtoffers als er voor dit nieuw delict maar de helft van de strafmaat van verkrachting wordt gevraagd.”⁹ ;

⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2020-07-01>

⁸ <https://www.internetconsultatie.nl/wetseksuele misdrijven/reactie/0fe792f6-1b48-426f-89dc-0d5eb8fb69ea>

⁹ <https://www.internetconsultatie.nl/wetseksuele misdrijven/reactie/84efd170-8a87-4c1a-ba18-0b151de44844>

“Er komt misschien geen mes, pistool of fysiek geweld aan te pas, maar de psychologische impact is vaak hetzelfde.”¹⁰

Met vriendelijke groet,

Pieke Roelofs, bestuursvoorzitter

Stichting Cassandra

stichtingcassandra.nl

KVK: 76642259

Tel: (+31) 085-1300532

E-mail: bestuur@stichtingcassandra.nl

¹⁰ <https://www.internetconsultatie.nl/wetseksuelemdrijven/reactie/159ef1f8-8d2e-4ffe-985e-dd128dc3d802>



Wij blijven niet stil.

